

Tartalom

6	A képzőművészet a birodalom centrumában
26	ETRUSZK MŰVÉSZ — A capitoliumi nőstény farkas (Lupa Capitolina)
28	ITÁLIAI VAGY RÓMAI MŰVÉSZ — Ismeretlen férfi mellszobra, az úgynevezett Brutus
30	FÉRFISZOBOR, AZ ÚN. ARRINGATORE
32	CASA DEI GRIFI — Festett építészeti elemekkel díszített helyiség
34	VII. KLEOPÁTRA PORTRÉJA
36	RÓMAI-EGYIPTOMI MŰVÉSZ — Caius Julius Caesar képmása
38	CICERO MELLSZOBRA
40	BOSCOREALEI VILLA — Ideális tájak
42	KERTI TEREM LIVIÁNAK A PRIMA PORTA MELLETTI VILLÁJÁBAN — Kerti táj
44	RÓMA VÁROSÁBAN MŰKÖDŐ SZOBRÁSZMŰHELY — Augustus portréja Meroéból
46	APOLLO A KITHARÁVAL
48	A PRIMA PORTA-I AUGUSTUS
50	RÓMAI FESTŐ — A Villa Farnesina B cubiculumának fala
52	GÖRÖG (?) MŰVÉSZ — Ara Pacis Augustae
54	MARS ULTOR
56	RÓMAI (?) SZOBRÁSZ — Kariatidák és Amon-fej a Forum Augustumról
58	GEMMA AUGUSTEA — Augustus mint a világ ura
60	TOGATUS BARBERINI
62	AIEDIUS SÍRRELIEFJE
64	RÓMAI MOZAIKKÉSZÍTŐK — Színelőadás előkészületei vagy egy szatírdarab próbája
66	POMPEJI FALFESTMÉNY — Pompeji és nuceriai nézők összecsapása a pompeji amphitheatrumban
68	A HATERIUSOK SÍREMLÉKE — Síremléket ábrázoló dombormű
70	ITÁLIAI MOZAIKKÉSZÍTŐK — Kentaurok vadállatok ellen küzdenek
72	MARCUS AURELIUS LOVAS SZOBRA
74	EGYIPTOMI-RÓMAI FESTŐ — Fiatal nő portréja (múmiaportré)
76	EGYIPTOMI VAGY ITÁLIAI FESTŐ — Septimus Severus családja
78	GLÜKÓN — A Farnese Hercules
80	A LUDOVISI-SZARKOFÁG — Rómaiak és barbárok csatája
82	A NÉGY TETRARCHA PORTRÉSZOBRA
84	KÜLÖNBÖZŐ ÉPÍTÉSZ- ÉS SZOBRÁSZMŰHELYEK — Nagy Konstantin diadalíve
86	NAGY KONSTANTIN CSÁSZÁR MEDALIONJA
88	KONSTANTIN SZOBORKOLOSSZUSÁNAK A FEJE
90	A LÜKURGOSZ-MONDA
92	A KAISERAUGSTI EZÜSTKINCS — Ezüstitál az Akhilleusz-mítoszból való jelenetekkel
94	KONSTANTINÁPOLYI ELEFÁNTCSONT-FARAGÓ — Ereklék ünnepélyes fogadása

A képzőművészet a birodalom centrumában

Róma bölcsőjénél állítólag Mars, a háború istene állott. A monda szerint ugyanis tőle származott a bölcsőben fekvő ikerpár: Romulus és Remus. Hivatalosan őt tekintették mindkettőjük atyjának. Miként a hősmondákban oly gyakran előfordul, az újszülöttek útjában álltak egy trónbitorlóknak – jelen esetben a nagyatyjuk fivérének, Amuliusnak –, kirakták hát őket a Tiberisre. Egy nőstény farkas megtalálta az ikerpárt, saját kicsinyeként magához vette őket, az övét ugyanis elvesztette. Később rájuk lelt Faustulus, a birkapásztor, és feleségével együtt felnevelte az isteni gyermekeket. A véletlen vagy az isteni gondviselés Alba Longa királyi városba vezette őket, ahol megismerték nagyapjukat, Numitort, a nagy-nagybácsit hamarosan agyonütötték, s Numitort visszahelyezték a trónra. Hősökhöz illően ezután város alapítását vették tervbe, Romulus a Palatinus nevű dombon, Remus a szomszédos Aventinuson. Midőn Romulus i. e. 753. április 21-én éppen azon munkálkodott, hogy az általa kijelölt terület köré falat húzzon, Remus virtusból átugratta, s ezért az ostobaságért az életével fizetett. Romulus a várost a saját neve után Rómának nevezte el.

A történet így egészen megfelel egy hősmondának, s még a városalapítás pontos dátumát is megjelöli. De hát ez nem más, mint egy szép monda, amely csak sokkal később nyerte el a maga kano-nizált formáját. Róma kezdetei – miként oly gyakorta a régi telepü-

lések esetében – a történelem előtti idők homályába vesznek. S azt sem lehet kijelenteni, bármi is előre jelezte volna, hogy itt, a Tiberis mentén, 30 kilométerre a tengerparttól, egy eljövendő világhatalom csírái voltak kibontakozóban. Tény, hogy húzódott itt egy a Tiberist át-szelő gázló, közvetlenül egy sziget mögött, ahol a folyó és a kereskedőút keresztezte egymást, s ahol kereskedelmi központ és piac alakult ki – de ehhez hasonló feltételek másutt is akadtak.

Emberek nyomai már az i. e. 3. és 2. évezred fordulóján is ki-mutathatóak, a település az i. e. 10. század óta folyamatosan lakott volt, először a Palatinus népesült be, egyike annak a hét dombnak, amelyeken és amelyek között a későbbi Róma kiterjeszkedett. Három szabadon álló halom, *montes* és négy vonulat, *colles* különböz-tethető meg. Az önálló dombok közé tartozott a Palatinus nagyobb településre alkalmas felszínnel, a Capitolium, ez a meredek keskeny domb, olyan jelentős templomokkal, mint Jupiter Capitolinusé, vala-mint az Aventinus, amely a nép, a *plebs* lakóhelye lett. A négy domb-vonulat – a Quirinalis, a Viminalis, az Esquilinus és a Caelius – bele-simult a tájba. A mélyedésekben terült el a Forum Boarium, a piac, a Tiberis gázlójával és a legrégebbi híddal, a Forum Romanum, a po-litikai és gazdasági központ, valamint a Mars-mező, a hadsereg gyü-lekezési és gyakorlóhelye.

I. e. 753. április 21. — Róma legendás megalapítása

I. e. 578-tól — Az úgynevezett servianusi városfal építése

I. e. 510/509 — Az utolsó etruszk király, Tarquinius Superbus bukása, a római köztársaság megalapítása
